

PROFESOR MIECZYSLAW MROZOWSKI

MIECZYSLAW MROZOWSKI urodzony 10.12.1910 roku, po ukończeniu gimnazjum w Kowlu w 1927 roku rozpoczął studia na Wydziale Górniczym Akademii Górniczej w Krakowie, uzyskując w roku 1936 dyplom inżyniera górnictwa. Już w okresie studiów sprawuje obowiązki asystenta w Katedrze Górnictwa I, kierowanej przez prof. W. Budryka.

Po ukończeniu studiów rozpoczyna pracę w Rybnickim Gwarectwie Węglowym na kopalni Ema, zajmując najpierw stanowisko technika mierniczego, następnie zastępcy kierownika Biura Mierniczego w Dyrekcji Kopalń. Po złożeniu odpowiedniego egzaminu w Wyższym

Urzędzie Górniczym w 1938 roku, uzyskał uprawnienia mierniczego górnictwa.

W tym okresie pracy zawodowej zwraca uwagę na różnorodność przekroi poprzecznych przygotowawczych wyrobisk górniczych w kopalniach węgla kamiennego i na mały ich stopień wykorzystania dla celów ruchomych. W wyniku swych paroletnich wnikliwych obserwacji na kopalniach ustalił zasady znormalizowania przekroi. Daje temu wyraz w referacie wygłoszonym na VI Zjeździe członków Stowarzyszenia Inżynierów Górniczych i Hutniczych w grudniu 1938 roku i opublikowanym w Przeglądzie Górniczo-Hutniczym pod tytułem "Normalizacja wyrobisk robót przygotowawczych".

Jego pracę w Rybnickim Gwarectwie Węglowym przerywa wojna. Już w pierwszym dniu wojny zostaje aresztowany przez gestapo w miejscu swej pracy, więziony w Rybniku, Raciborzu, Zgerzelou i Rawiczu i wywieziony w październiku 1939 roku do obozu koncentracyjnego Buchenwald. Przebywa tam przez 5 i pół roku opuszczając ten obóz zagłady w kwietniu 1945 roku.

Po powrocie w roku 1945 do kraju, mimo bardzo nadwątlonego zdrowia, zgłasza się bezzwłocznie do pracy w górnictwie, gdzie w Zabrzeńskim Zjednoczeniu Przemysłu Węglowego zatrudniony został jako zastępca Głównego Inżyniera Mierniczego, a następnie w roku 1952 w Gliwickim Zjednoczeniu Przemysłu Węglowego jako Główny Inżynier Mierniczy. Ta kilkuletnia praca M. Mrozowskiego - pionierska na skutek braku podstawowej dokumentacji mierniczo-geologicznej kopalń, zniszczonej lub wywiezionej przez Niemców - poszła w dwóch kierunkach. Pierwszy to wykonanie podstawowych prac geodezyjnych, a w szczególności orientacji poziomej i pionowej kopalń, koniecznej

dla bezpiecznego prowadzenia eksploatacji pod silnie uprzemysłowionymi rejonami powierzchni. Drugi kierunek jego prac to sprawa gospodarki złożem i właściwej dokumentacji zasobów pokładów węgla nadających się do eksploatacji i to w szczególności trudnych warunkach (z uwagi na niebezpieczeństwo wstrząsów górniczych względnie tektonicznych jak i duże nachylenie pokładów). W wyniku swych dociekań i obserwacji ukazuje się w 1947 roku w Przeglądzie Górniczym druga jego praca pod tytułem "Wstrząsy pochodzenia tektonicznego na kopalniach Mikulczyce i Ludwik".

Doświadczenie dydaktyczne zdobyte jeszcze w okresie przedwojennym w Akademii Górniczej u prof. Budryka, jak i opanowanie problematyki mierniotwa górniczego w czasie pracy zawodowej, o której powyżej była mowa, sprawiły, że gdy powstał Wydział Górniczy na Politechnice Śląskiej w Gliwicach zwrócono uwagę na osobę mgr inż. Mrozowskiego jako kandydata do pracy dydaktycznej i naukowej. Już w roku 1950 Politechnika Śląska powierza mu zorganizowanie Katedry Mierniotwa Górniczego i prowadzenia wykładów z mierniotwa górniczego. Od 1951 roku do 1957 jest zastępcą profesora, w 1957 roku uzyskuje tytuł naukowy docenta, a w marcu 1972 roku tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego.

Katedrę Mierniotwa Górniczego zorganizował od podstaw, stwarzając warunki właściwego prowadzenia zajęć dydaktycznych i prac naukowych w zakresie mierniotwa górniczego i gospodarki złożem. Bardzo cenną pozycję z zakresu dydaktyki stanowi skrypt dotyczący ćwiczeń z geodezji i mierniotwa górniczego wydany w roku 1954 przez Państwowe Wydawnictwa Naukowe. Pracą tą M. Mrozowski wypełnił poważną w owych latach lukę w polskiej literaturze technicznej, czyniąc ten skrypt bardzo cenną pomocą nie tylko dla praktyków, ale przede wszystkim dla studentów specjalizujących się w mierniotwie górniczym.

Od 1971 roku w związku z utworzeniem na Politechnice Śląskiej Instytutów, zagadnienia dotyczące mierniotwa górniczego i gospodarki złożem reprezentowane są przez Zespół Mierniotwa Górniczego i Gospodarki Złożem w Instytucie Techniki Eksploatacji Złóż. Prof. Mrozowski kierował tym zespołem do czasu przejścia na emeryturę w roku 1977. Do tej pory jest jego naukowym opiekunem i konsultantem prac naukowo-badawczych.

Równoległe z pracą naukowo-dydaktyczną przebiega praca zawodowa Prof. Mrozowskiego. W roku 1952 zostaje on służbowo przeniesiony z Gliwic do Warszawy do organizującego się wówczas Centralnego Urzędu Geologii. Zdobyte w górnictwie węglowym doświadczenie z zakresu geologii kopalnianej i mierniotwa górniczego dawały podstawę na stanowisko organizatora i pierwszego dyrektora nowo powstałego Biura Dokumentacji Geologicznej przy Centralnym Urzędzie Geologii, dla którego wzoru w Polsce wówczas nie było. Na tym stanowisku pracuje do roku 1955, a następnie zostaje mianowany V-Prezesem Centralnego Urzędu Geologii, by w roku 1958 zostać jego Prezesem. Urząd ten sprawuje do kwietnia 1973 roku. Jeszcze jako Prezes CUG otrzymuje w grudniu 1972 roku nominację na pełniącego obowiązki Przewodniczącego Pań-

stwowej Rady Górnictwa, której członkiem jest od momentu powstania jej w roku 1956. Równocześnie zostaje wybrany Przewodniczącym Międzynarodowego Komitetu Organizacyjnego Światowych Kongresów Górniczych na posiedzeniu tego Komitetu w grudniu 1972 roku. Funkcję przewodniczącego sprawuje do końca 1976 roku do upływu statutowej 4-letniej kadencji. Kieruje w tym czasie pracą Komitetu i organizacją dwóch światowych Kongresów Górniczych w Limie w Peru w 1974 roku i w Düsseldorfie w RFN w roku 1976. W uznaniu zasług prof. Mrozowskiego, który w ciągu swojej 4-letniej kadencji przyłożył się do pełnego sukcesu tych dwóch Światowych Kongresów Górniczych, Międzynarodowy Komitet Organizacyjny postanowił nadać mu tytuł honorowego członka Komitetu.

Z racji łączenia pracy naukowo-dydaktycznej z pracą zawodową dorobek naukowy Prof. Mrozowskiego charakteryzuje się ścisłym powiązaniem tematyki pracy naukowej z potrzebami przemysłu górniczego i geologii. Zainteresowania naukowe prof. Mrozowskiego dotyczą, obok problematyki miernictwa górniczego, zagadnień związanych z właściwą gospodarką złóżami surowców mineralnych. Szczególnie pracuje on nad ważnymi z punktu widzenia gospodarczego zagadnieniami klasyfikacji, ustalania i ewidencji zasobów złóż surowców mineralnych oraz nad zagadnieniem strat w złóżach. Troska o zapewnienie krajowi zasobów surowców mineralnych potrzebnych dla gospodarczego rozwoju kraju przejawia się jego stałym interesowaniem się poszukiwaniami geologicznymi i kierowaniem tych badań na poszukiwania najbardziej potrzebnych dla kraju surowców, jak również w kierunku należytego górniczego wykorzystania odkrytych i zagospodarowanych złóż. Poszukiwania te, prowadzone głównie przez Instytut Geologiczny, uwieńczone zostały bardzo pozytywnymi wynikami. Odkryto w okresie pełnienia przez Prof. Mrozowskiego funkcji Prezesa CUG nowe złoża rud miedzi, rud cynkowo-olowiowych, siarki, rud żelaza, soli kamiennych i potasowych, węgla brunatnego, gazu ziemnego, szeregu surowców skalnych i duże zagłębie węglowe na Lubelszczyźnie.

Dorobek naukowy Prof. Mrozowskiego stanowi 30 opublikowanych prac w fachowych czasopiśmie krajowych i zagranicznych (ZSRR, NRD, CSRS), jak również czynny udział w zjazdach i kongresach krajowych i zagranicznych o tematyce związanej z górnictwem i geologią oraz w opracowaniach zbiorczych zespołów specjalistów, których zadaniem było rozwiązywanie konkretnych problemów wynikających z potrzeb gospodarki narodowej.

Prof. Mrozowski opracował zasady sporządzania bilansu zasobów kopalin kraju na podstawie cech geologiczno-górnicznych złóż i przydatności ich do eksploatacji. Należy podkreślić, że na ich podstawie sporządza się coroczne bilanse zasobów.

Od roku 1946 do 1970 bierze czynny udział w pracach Komisji Miernictwa Górniczego i Sekcji Górniczych przy Głównym Instytucie Górnictwa, w pracach normalizacyjnych przemysłu węglowego, w pracach normalizacji map górniczych, w pracach nad opracowaniem przepisów pomiarowych i przepisów technicznych eksploatacji kopalń węgla kamiennego w odniesieniu do miernictwa

górniozowego i geologii. Prowadził prace z zakresu obserwacji i analizy ruchów powierzchni w wybieranych filarach obronnych obiektów przemysłowych i miejskich w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym. Jest współautorem instrukcji o dokumentowaniu i ustalaniu zasobów złóż węgla kamiennego. Jest współautorem wzorcowej dokumentacji mierniczo-geologicznej złoża węgla kamiennego "Szombierki" i współautorem zasad i instrukcji dotyczących pobierania próbek, szacowania złóż węgla kamiennego i bilansowania ich zasobów opracowanych dla Węgierskiej Republiki Ludowej. Bierze udział w pracach rad naukowych i naukowo-technicznych szeregu instytucji naukowo-badawczych górniczych i geologicznych. Jest członkiem Komitetu Górnictwa PAN, Komitetu Geologii PAN i Komisji Zasobów Surowcowych PAN Polska 2000.

Oprócz omówionej tematyki zawartej we wspomnianych 30 publikacjach Prof. Mrozowski jest autorem wielu artykułów popularno-naukowych i referatów wygłoszonych na zjazdach i konferencjach krajowych i zagranicznych. Ostatnio na przykład wygłoszone zostały referaty "Możliwości powiększenia bazy zasobowej surowców energetycznych przez zmniejszenie strat w złożach węgla kamiennego" (Akademia Górnicza we Freibergu - 1976: M. Mrozowski, A. Kot) oraz "Doświadczenia miernictwa górniczego w racjonalnym wykorzystaniu zasobów polskich złóż węgla kamiennego" (IV Międzynarodowe Sympozjum Miernictwa Górniczego - Aachen 1979: M. Mrozowski, T. Dziura, A. Ket).

Prof. Mrozowski ma za sobą 30-letni staż dydaktyczny i nadal prowadzi wykłady zlecane z zakresu gospodarki złożem, oceniony i szanowany przez uczącą się młodzież przekazał w zakresie swojej specjalności wiedzę dla około 3000 studentów Wydziału Górniczego. Kierując Katedrą Miernictwa Górniczego a następnie Zespołem Miernictwa Górniczego i Gospodarki Złożem stworzył szkołę naukową racjonalnej gospodarki złożami, inicjując w skali kraju prace naukowo-badawcze w tym zakresie i promując 6 doktorów nauk technicznych.

Charakteryzując sylwetkę Prof. Mrozowskiego stwierdzić należy, że działalność jego jest intensywna i wielostronna, zwiększająca się w miarę upływu lat. Pracując od roku 1950 na Politechnice Śląskiej w specjalności miernictwa górniczego i gospodarki złożem a równocześnie pełniąc odpowiedzialne funkcje w administracji państwowej w szerokiej dziedzinie górnictwa i geologii musiał stale i wszechstronnie pogłębiać swą wiedzę dla sprośtania zadaniom, które przed nim stawiane i umiejętnie organizować pracę kolektywu współpracowników na nowych odcinkach pracy. Swoją pracą i uzdolnieniami dobrze przysłużył się naszej socjalistycznej Ojczyźnie.

Prof. Mrozowski Zasłużony Górnik PRL posiada odznaczenia państwowe: Order Sztandaru Pracy I i II klasy, Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Srebrny Krzyż Zasługi, Medalę X-lecia i XXX-lecia PRL. Odznaki honorowe: Zasłużony dla Politechniki Śląskiej, dla województwa szosześcińskiego i kieleckiego oraz odznaka 1000-lecia.

Jak sam profesor twierdzi, na przebieg i charakter jego pracy, która dała mu pełnię zadowolenia, wywarły zasadniczy wpływ 2 elementy: metody kształcenia w szkole średniej i Akademii Górniczej oraz metody wychowawcze stosowane przez profesorów, a następnie przez jego zwierzchników w pracy opierającej się na dużych wymaganiach i wewnętrznej dyscyplinie. Dużą rolę, jak stwierdza, odegrały zespoły ludzi, z którymi pracował, miał wspaniałych współpracowników, u których w ogniu nieraz ostrych a szczerych dyskusji znajdował zawsze zrozumienie i poparcie.

WYKAZ PUBLIKACJI NAUKOWYCH
PROF. MGR INŻ. MIECZYSLAWA MROZOWSKIEGO

1. Normalizacja wyrobisk robót przygotowawczych. Przegląd Górniczo-Hutniczy, nr 12, 1938.
2. Wraz z K. Drozdowskim: Wstrząsy pochodzenia tektonicznego na kopalniach Mikulczyce i Ludwik. Przegląd Górniczy, nr 9, 1947.
3. Rozmieszczenie złóż węglowych w ZSRR. Przegląd Górniczy nr 1, 1949.
4. Wraz z J. Wróbleckim: O rozwoju i pracach służby geologicznej w Chińskiej Republice Ludowej. Przegląd Geologiczny nr 8, 1957.
5. Klasyfikacja zasobów złóż kopalni. Poradnik Górnika, Tom. I, Katowice 1958.
6. Stan rozpoznania surowców mineralnych w kraju i perspektywy poszukiwań. Materiały z prac Państwowej Rady Górnictwa, zeszyt nr 9, 1958.
7. Organizacja i kierunki działania polskiej służby geologicznej. Przegląd Geologiczny nr 10, 1960.
8. Wraz z F. Kozubskim i T. Rutewskim: Nieobchodimy objem geologorazwiędnych robót dla projektowania nowych kamiennie-ugolnych szacht. Referat na II Światowy Kongres w Pradze. Praca opublikowana w materiałach Kongresu. Ministerstwo Paliw a Energetyki w Pradze, 1961.
9. Rozwój i wyniki działania państwowej służby geologicznej w okresie ostatnich 10 lat. Przegląd Geologiczny nr 2, 1963.
10. Efekty gospodarze działalności geologicznej w XX-leciu Polski Ludowej. Przegląd Geologiczny nr 6, 1964.
11. Baza surowców mineralnych. XX lat Polski Ludowej. Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne. Warszawa 1964.
12. Działalność państwowej służby geologicznej dla potrzeb gospodarki wodnej. Gospodarka Wodna nr 6-9, 1963.
13. Organizacja i naprawienia robót polskiej geologicznej służby. Rozwiedka i ochrona wód nr 1, Izdatielstwo "Niedra", Moskwa 1964.
14. Wraz z E. Wutmenem: Rozwój znajomości geologicznej złóż kopalni użytecznych w Polsce Ludowej. Materiały z prac Państwowej Rady Górnictwa, zeszyt 42, Warszawa 1964.

15. Razvitje geologičeskih issledowanij w narodnoj Polsce. Sowieckaja Geologija nr 6. Izdatielstwo "Niedra", Moskwa 1963.
16. Wraz z St. Wdowiarzem: XXII Międzynarodowy Kongres Geologičny w Indii. Przegląd Geologičny nr 7, 1965.
17. Udział polskiej geologii w pracach Stałej Komisji Geologičnej Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej. Przegląd Geologičny nr 10, 1965.
18. Kierunki rozwoju geologičnych prac poszukiwawczych w Polsce. Przegląd Techničny nr 48, 1965.
19. Podstawowe wskaźniki działalności państwowej służby geologičnej Polski w latach 1952 - 1967. Przegląd Geologičny nr 11, 1967.
20. Die Hauptkennziffern der Tätigkeit des Staatlichen Geologischen Dienstes vom Polen 1952 - 1967. Zeitschrift für angewandte Geologie, Heft 10, Berlin 1968.
21. Osnownyje rezultaty diejatel'nosti gosudarstwiennoj geologičeskoj służby Polzi 1952 - 1967. Razwiedka i ochrana niedr nr 5. Izdatielstwo "Niedra", Moskwa 1968.
22. Bilans działalności państwowej służby geologičnej w XXV-leciu PRL. Przegląd Geologičny nr 7, 1969.
23. Rezultaty diejatel'nosti gosudarstwiennoj geologičeskoj służby PNR za 25 let. Razwiedka i ochrana niedr nr 12, Moskwa 1969.
24. Wraz z B. Osiką: Surowce mineralne na tle regionów geologičnych Polski. Materiały z prac Państwowej Rady Górnictwa, 1969.
25. Vysledky geologičeskoj służby PRL. Geologičeskiy pruzkum nr 2, Praha 1970.
26. Niektóre aspekty działalności geologičnej u progu 1970 roku. Przegląd Geologičny nr 3, 1970.
27. Klasyfikacja i bilansowanie zasobów złóż. Poradnik Górnika, Tom I, Katowice 1972.
28. Wraz z Z. Dembowskim, J. Kuczmą, Z. Wernerem: Prognozowanie zasobów surowców mineralnych w Polsce. Referat na VIII Światowy Kongres Górnictwa w Limie, Peru, 1974. Opublikowany w materiałach z Kongresu.
29. Niektóre problemy górnictwa wykorzystania zasobów złóż podstawowych surowców mineralnych stałych w Polsce. Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej, Górnictwo, zeszyt 59, Gliwice 1974.
30. VIII Światowy Kongres Górnictwa w Peru. Przegląd Górnictwa nr 4, 1975.
31. Racjonalne górnictwo wykorzystanie złóż mineralnych surowców. Wiadomości Górnictwa nr 4, 1976.
32. Wraz z A. Kotem: Die Möglichkeiten der Vergrößerung der energetischen Rohstoffbasis durch bessere Ausnutzung der Steinkohlenlagerstätten. Referat na Berg- und Huttenmännischer Tag, Freiberg 1976.
33. Wraz z T. Dziurą i A. Kotem: Markscheiderische Erfahrungen in der rationalen Ausnutzung der polnischen Steinkohlenlagerstätten. Opublikowany w materiałach IV Międzynarodowego Sympozjum Miernictwa Górnictwa w Aachen (RFN) 1979.

-
34. Wraz z T. Dziurą, A. Kotem, P. Trzcionką: Doświadczenia miernictwa górniczego w racjonalnym wykorzystaniu zasobów złóż węgla kamiennego. Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Górnictwo, zeszyt 106, Gliwice, 1980.

Opracował: Dr inż. Antoni Kot